

Mail: jsn111@wp.pl

501 174 477

Projekt Strategii Cyfryzacji Polski do roku 2035.

Kilka uwag

1. Uwagi wstępne

Cel Strategii – Dokument nie wyjaśnia w jakim celu powstaje Strategia Cyfrowej Polski 2035. Można domniemywać, że chodzi o stworzenie podstawy do wydatkowania ok.10 mld zł, ale nie pokazano konkretnych efektów wdrożenia SCP. Czy nastąpi wzrost PKB?

Opracowanie – tytuł jw. – ma szereg wad, a trudno wskazać jakiegokolwiek zalety. Liczy 195 stron, a więc w opinii wskazuje się zaledwie kilka uchybień, zdaniem opiniującego najbardziej istotnych. W tekście stosuje się do dokumentu określenie „strategia” lub SCP. Generalnie dokument jest przegadany, zbyt obszerny, posługuje się ogólnikami. Powinien zostać skrócony do 40 – 50 stron!

Podstawa opracowania wskazana jest niejasno. Dokument nie spełnia warunków klasycznego ZT-E (Założenia Techniczno-Ekonomiczne), zgodnie z uchwałą RM nr 110 z 23.06.1969 r Nie jest również typowym studium wykonalności (internet zawiera min. kilkanaście instrukcji sporządzania takiego studium). Wadą dokumentu jest brak wskazania autorów opracowania.

Dokument nie wyjaśnia (vide: Słownik) kwestii pojęcia „cyfryzacja” – nie wiadomo co jest nadrzędne: cyfryzacja czy informatyzacja (ustawa o działach mówi wyraźnie o informatyzacji). Problem poprawnego słownictwa jest o tyle istotny, bo zdaniem szeregu osób (w tym autora uwag) cyfryzację w Polsce wykonano 50-60 lat temu.

Finanse – jest to najstarsza część dokumentu i praktycznie go dyskwalifikuje. Finanse SCP opisano bez liczb, co należy uznać za szczytowe osiągnięcie myśli strategicznej. Dokument nie podaje ile środków potrzeba na realizację, źródeł finansowania, wstępnego preliminarza wydatków ani przewidywanych obciążeń niektórych podmiotów czy sektorów (np. jakie koszty poniesie sektor MSP). Dokument liczy 195 str., z czego finansom czy raczej opowieści o finansach poświęcono tylko 2 strony!

Program KRK 2050 – Program Rozwoju Kraju z maja 2024 – SCP w żadnym stopniu nie odnosi się do projektu KRK 2050, który powinien mieć charakter nadrzędny, a SCP powinna pełnić rolę strategii sektorowej (podrzędnej). Dodatkową uwagą jest to, że **KRK liczy ok. 70 stron, a SCP aż 195** czyli o wiele za dużo.

Strategie i programy minione - Minione 34 lata obfitowały w różne strategie i programy rozwoju w sferze informatyzacji i nie tylko. Pomijając prace Komitetu Polska 2050 (wcześniej Polska 2000 i Polska 2020) PAN, plany Komitetu Badań Naukowych z lat 90-ych, SCP w żaden sposób nie odnosi się do dokumentów powstałych po 2000 r. Nie wiadomo więc, czy SCP stanowi rozwinięcie poprzednich programów czy otwiera nową erę cyfryzacji – znowu od zera! Czy ktoś ocenił stan realizacji strategii M. Boniego – Polska 2030? Brak jest również odniesienia do analogicznych dokumentów UE, o ile takowe istnieją.

Wrota Polski 2002 – Strategia informatyzacji kraju sprzed prawie 25 lat wyróżniała się tym, że nadal pozostaje jedynym dokumentem, który próbował oszacować ilości operacji czy dokumentów, które miały objąć planowane systemy informatyczne administracji. SCP nie zawiera żadnych danych, a więc jak szacować koszty informatyzacji i tempo wdrożenia?

Silosy, walka z silosami – „walka” z silosami w administracji trwa już co najmniej 15 lat i jak widać – efektów brak. SCP ponownie podejmuje temat nie wskazując żadnych działań, które wyeliminują to zjawisko. Proponuje się całkowicie wykreślić z dokumentu tę problematykę. Generalnie powstaje wrażenie, że SCP tworzy nowy silos, tym razem cyfrowy.

2. Kadry dla Cyfrowej Polski

Dokument w kilku miejscach porusza sprawę kadr informatyków, a konkretnie ich hipotetycznego braku. Nie przedstawiono wielkości aktualnego zatrudnienia w sektorach gospodarki narodowej, a wskazane potrzeby są nierealne do uzyskania w najbliższych 10 latach. Opracowanie nie precyzuje czy analizy zatrudnienia dotyczą wyłącznie urzędów i firm polskich (100% kapitału polskiego) czy ogółu instytucji w kraju.

SCP wskazuje, że w 2035 aż 10% zatrudnionych to będą specjaliści IT. Wg GUS w Polsce pracuje ok. 15 mln osób czyli dane są zgodne – 1,5 mln specjalistów IT !! Projekt SCP nie ujawnia potrzebnej wiedzy i wykształcenia specjalisty ani sektorów zatrudnienia. Rozdział czyli – wskaźniki – poz.6 str. 184 podaje aktualną wielkość grupy specjalistów jako 4,3% liczby zatrudnionych czyli ok. 700 tys. osób. SCP zakłada więc, że w ciągu 10 lat pozyska się brakujące 800 tys. specjalistów. Zderzenie tej liczby z możliwościami kształcenia polskich uczelni potwierdza, że tak skonstruowana SCP nie zostanie nigdy zrealizowana z powodu braku kompetentnych pracowników. Wg danych GUS – Szkolnictwo wyższe w roku ak. 2023/2024 z 17.05.24 – liczba absolwentów IT wynosiła 14.411. Strategia na str. 187 poz. 29 podaje liczbę 15.279, a do 2035 r planuje się osiągnąć liczbę absolwentów w wysokości 20.000, co stanowi wzrost zaledwie o 31%. Przez 10 lat z uczelni wyjdzie więc 150 – 180 tys. absolwentów (a potrzeba 800 tys.), z których część wyjedzie za granicę, część pracujących przejdzie na emerytury itp. Kto oszacował zapotrzebowanie na poziomie 10% ogółu pracujących i na jakiej podstawie? Tu trzeba zauważyć, że SCP nie konfrontuje planów czy wizji z danymi demograficznymi GUS. Poważnym uchybieniem Strategii jest brak konkretnych danych o liczbie zatrudnionych informatyków oraz o potrzebach. SCP nie odwołuje się do żadnych dokumentów izb gospodarczych, urzędów pracy itp. które określają zapotrzebowanie na kadry informatyczne. Dokument nie zawiera również stanowiska, **czy rozważania o braku kadr dotyczą firm zagranicznych działających w Polsce**. Powstaje wrażenie, że całość zagadnienia dotyczy tylko administracji publicznej i mitycznych MŚP (które przede wszystkim potrzebują adminów).

SCP nie proponuje praktycznie żadnych rozwiązań w celu zlikwidowania problemu braku kadr - ani szkoleń przekwalifikowania, ani żadnych prób aktywizacji emerytów. Niewielki wzrost liczby absolwentów nie jest poparty żadnymi wnioskami zwiększenia inwestycji w sektorze szkół wyższych. Strategia przewiduje możliwość pozyskania wybitnych specjalistów zza granicy, ale chcą pozyskać w sumie 1,5 mln specjalistów to od praktycznie 2025 r należy przyjmować min. 100 tys. informatyków np. z Bangladeszu, ale należy już przystąpić do budowy hoteli robotniczych (i meczetów).

3. SWOT –

rozdział można całkowicie pominąć bez szkody dla zwięzłości dokumentu. W analizie SWOT powtarza się powszechnie znane truizmy, które nic nie wyjaśniają. W niniejszej opinii odnosimy się do kilku zgłaszanych tam sugestii i wniosków:

- Str. 27 słaba strona – jeżeli system działa poprawnie, to nie ma znaczenia, ile lat jest eksploatowany, np. SYMLEK (1972, Olsztyn, mleczność krów), Bank Krwi (1985, Katowice), PESEL; SCP nie wymienia listy przestarzałych systemów, a więc skąd ten pomysł?
- Jw. – od ok. 25 lat trwa biadolenie na niskim poziomie płac informatyków w administracji, ale nikt nie wyjaśnił dlaczego informatyk w UM ma zarabiać znacząco więcej niż np. specjalista ds. wywłaszczeń,
- Jw. – brak interoperacyjności systemów – jest to ewidentna wina kolejnych rządów i nie wypada się do tego przyznawać,
- Str. 27 zagrożenia – podważanie zdolności administracji rządowej do koordynacji prac,
- Str. 36 – słabe strony: trafne stwierdzenie, że brak strategii przemysłowej, ale problem polega na tym, że tej strategii brak od 1990 r!!
- Str.36 – jw. zbyt niskie kompetencje cyfrowe – sprzeczność z danymi ze strony 46, gdzie pisze się, że aż 85 % społeczeństwa posiada podstawowe kompetencje, a co drugi obywatel - wyższe
- Str. 36 jw. – niski poziom robotyzacji; powstaje pytanie jaki wpływ ma MC na zwiększenie stopnia robotyzacji w małych polskich firmach,
- Str. 36 jw. – zbyt mały odsetek specjalistów IT w gospodarce – dyskusyjne stwierdzenie, bo nie są znane statystyki zatrudnienia informatyków w gospodarce, ponadto brak danych o takich potrzebach w poszczególnych sektorach gospodarki,
- Itd., itd.

4. Elektroniczny obieg dokumentów

Pewnym zaskoczeniem jest prezentowanie problemów z elektronicznym obiegiem dokumentów w urzędach. Po znaczących inwestycjach w tym zakresie wydawało się, że problem jest rozwiązany, a SCP proponuje uzyskać to dopiero w terminie do 2035 r.! (jest 86% - będzie w 2035 r 100% - str.185 poz. 15). SCP nie wypowiada się na temat jakości aktualnie stosowanych systemów. Próba wytłumaczenia tego może być przypuszczenie, że jednak obieg papierowy jest tańszy i prostszy w obsłudze. Ponadto nadal, mimo upływu ponad 20 lat intensywnej informatyzacji administracji, brak jest jednolitego repozytorium dokumentów dostępnych w formie elektronicznej dla każdego obywatela. E-PUAP nie spełnia tego postulatu, a opiniodawca ratuje się w takich przypadkach prywatnym serwisem GO-FIN (nie proponuje się nacjonalizacji tego serwisu).

5. Kierowanie projektem

SCP wznawia temat kierowania projektem (str. 66), wydawałoby się, że doskonale znany i opanowany. Nie proponuje się żadnego wzorca jak np. PMI, Prince 2, maXXIme – nie brak innych rozwiązań na tym polu. Można się domyślać, że dostawcą rozwiązań na tym polu będzie COI, ale nie ma odpowiedzi kto będzie szkolił potencjalnych użytkowników z metodyki kierowania projektem.

6. Gospodarka, przemysł 4.0

Rozdział „Biznes i technologia” formalnie dotyczy cyfryzacji sektora przemysłowego. Podstawowym mankamentem jest brak wskazania jakich przedsiębiorstw będą dotyczyć cele wskazane w SCP – czy chodzi wyłącznie o firmy polskie czy też polska Strategia obejmie też firmy z kapitałem zagranicznym. Trzeba zauważyć, że wpływ Min. Cyfryzacji na firmy zagraniczne jest praktycznie żaden.

Rozdział ten powinno opracować (nieistniejące) ministerstwo przemysłu lub gospodarki – możliwości Min. Cyfryzacji w zakresie zarówno planistycznym i wdrożeniowym są praktycznie żadne. Wspieranie start-upów bez możliwości wdrożenia i uruchomienia produkcji nie ma żadnego sensu. Potwierdza to fatalny przykład 5-letniej już budowy „polskiego narodowego samochodu elektrycznego”. Należy jeszcze zwrócić uwagę na fakt, że obecnie w strukturze polskich firm dominują małe, które w minimalnym stopniu będą przeznaczać nakłady na postęp techniczny i badania.

Na str. 153 rozważa się kwestię technologii przełomowych – kto podejmuje decyzję, że dana technologia będzie przełomowa? Gdy w początku XVIII w wymyślono maszynę parową to nikt wówczas nie wieszczył, że jest to przełom – napisano to 100 czy 150 lat później. Strategia powinna tu wskazać silny ośrodek naukowy lub organizację badawczo-wdrożeniową, która będzie w stanie podejmować takie ryzyko. (może należy przywrócić Komitet Nauki i Techniki, niepotrzebnie skasowany w 1972 r.?).

Str. 158 – w jaki sposób Polska ma rozwinąć sektor półprzewodników skoro nie istnieje żadna baza wytwórcza w tym zakresie? (w miejsce CEMI działa teraz Galeria Mokotów!). Współpraca z Tajwanem jest trochę ryzykowna ze względu na sytuację geopolityczną.

7. SCP a wzrost biurokracji.

Powodzenie wdrożenia SCP ma polegać na powołaniu pełnomocników w ministerstwach i urzędach, zapewne z podległymi biurami. Pomysł jest co najmniej dziwny, biorąc pod uwagę funkcjonowanie m.in. Komitetu Cyfryzacji RM, Kancelarii Premiera itp. Jeżeli tak samo postąpią autorzy innych strategii, np. KRK 2050 to uzyskamy znaczący wzrost zatrudnienia – czy o to chodzi? (Dla przypomnienia – w II RP w ministerstwach było 1-2 wiceministrów, a w Min. Skarbu aż trzech, ale w MSWojsk. tylko dwóch.)

8. Wskaźniki Strategii.

Proponowane wskaźniki wdrożenia SCP są w większości niemierzalne albo „samowdrażające się” jak np. kuriozalny wskaźnik liczby urzędów z pełnomocnikiem ds. SCP (wskaźnik nr 1). Nie jest znany wpływ MC na realizację rozbudowy mocy obliczeniowych nauki (wskaźniki nr 30-31) ani zwiększenie liczby studentów informatyki na uczelniach – wsk. 29. To samo dotyczy wskaźników związanych z realizacją rozwiązań w Min. Zdrowia.

Uwaga końcowa:

Strategia w obecnej postaci nie stanowi dokumentu prognostycznego. Jest zbyt obszerna, mało konkretna, proponowane rozwiązania w znaczącym stopniu są niemierzalne.